

Sygn. akt. I Ca 302/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Janusz Wyszyński

Sędziowie : Włodzimierz Wójcicki, Andrzej Kordowski / spr./

Protokolant: Beata Jagielska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013r.

w Ł.

na rozprawie

sprawy z wniosku E. K. (1)

z udziałem M. B. (1), Z. K., J. Ł.

o stwierdzenie nabycia spadku, dział spadku i podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestników postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zambrowie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego w W. Mazowieckiem

z dnia 2 sierpnia 2013r. sygn. akt VI Ns 9/13

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

- dodać pkt IV a o treści „ zobowiązać uczestnika postępowania J. Ł. do wydania lokalu, o którym mowa w pkt IV Z. K. w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia”

- uchylić pkt. V;

- w pkt. VI, VII i VIII termin spłat ustalić na 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia;

II. oddalić apelacje w pozostałym zakresie;

III. ustalić, że zainteresowani ponoszą koszty postępowania odwoławczego we własnym zakresie.

Sygn. akt I Ca 302/13

UZASADNIENIE

E. K. (1) wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego J. i E. małżonków Ł. oraz dokonanie działu spadku po E. Ł.. Uzasadniając żądanie wnioskodawczyni twierdziła, że w skład spadku wchodzi udział w gospodarstwie rolnym nabyty w trakcie trwania małżeństwa, a także własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego w B. objęte zapisem.

Uczestnicy M. B. (2) i Z. K. uznali wniosek i przychylił się do stanowiska wnioskodawczyni. Uczestnik J. Ł. negował przynależność gospodarstwa rolnego do majątku wspólnego, kwestionował wartość majątku spadkowego, jak również domagał się przyznania na jego rzecz własnościowego prawa do lokalu w B..

Postanowieniem z dnia 02.08.2013 r. Sąd Rejonowy w Zambrowie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny w W. Mazowieckiem postanowił:

I. ustalić, że w skład majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową J. i E. małżonków Ł. wchodzi:

a) prawo własności nieruchomości położonej we wsi Ł. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki: numer (...) o powierzchni 7,22 ha, numer(...)o powierzchni 0,02 ha, numer(...)o powierzchni 1,01 ha, numer (...) o powierzchni 0,63 ha, numer(...)o powierzchni 2,69 ha,

b) prawo własności ruchomości:

samochodu osobowego S. (...) model SX numer rejestracyjny (...), ciągnika rolniczego marki „Białoruś J. 6 KM" numer rejestracyjny (...), ciągnika rolniczego U. C 360, numer rejestracyjny (...), przyczepy ciężarowej (...) D 50 numer rejestracyjny (...), przyczepy ciężarowej (...) D 44A numer rejestracyjny (...), rozrzutnika obornika jednoosiowego typ (...) , rok produkcji 1987 wykonanego w Zakładzie w C., ładowacza obornika (...) , przewracarko-zgrabiarki do siana siedmiogwiazdowej typ Z-911/2 rok produkcji 1980, numer fabryczny 9030, wykonanej w Zakładzie w D., opryskiwacza zbożowego (...) o pojemności 400 litrów, przyczepka jednoosiowej do przewozu inwentarza, wykonanej sposobem gospodarczym, ciągnika rolniczego C 360 numer rejestracyjny (...) oraz inwentarza żywego w postaci koni: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), „Tenor,” (...), (...), (...), (...), (...), (...),

c) wierzytelności w postaci: należności za sprzedany ciągnik U. C 360 o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 9.500,00 pobranej w całości przez uczestnika J. Ł., kwoty 24.883,23 zł pobranej w całości w dniu 22.07.2009 r. przez uczestnika J. Ł..

II. ustalić, że w skład spadku po E. Ł., zmarłej dnia 01.09.2009 r. w B. wchodzi udział wynoszący 1/2 części w majątku szczegółowo opisanym w punkcie I, a ponadto spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ul. (...) A w B. w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B., o powierzchni 57,90 m² , składające się z pięciu izb, usytuowane na II kondygnacji z prawem korzystania z pomieszczenia piwnicznego numer 29, o wartości 200.153,00 zł.

III. wartość przedmiotu postępowania określić na kwotę 954.190,23 zł.

IV. dokonać podziału majątku wspólnego i działu spadku po E. Ł. w ten sposób, że:

- 1) całość majątku szczegółowo opisanego w punkcie I. przyznać na własność uczestnikowi J. Ł. synowi W. i M.,
- 2) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) A w B. w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. o powierzchni 57,90 m² , składające się z pięciu izb, usytuowane na II kondygnacji z prawem korzystania z pomieszczenia piwnicznego numer 29 przyznać uczestnikowi Z. K. synowi J. i E..

V. orzec o istnieniu zapisu zawartego w testamencie E. Ł. z dnia 28.07.2009 r., otwartego i ogłoszonego w sprawie niniejszej, którego przedmiotem jest ustanowienie na rzecz uczestnika J. Ł. syna W. i M. dożywotniej służebności mieszkania w całości lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) A w B. w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej

(...) w B., o powierzchni 57,90 m², składające się z pięciu izb, usytuowanego na II kondygnacji z prawem korzystania z pomieszczenia piwnicznego numer 29.

VI. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz wnioskodawczynie E. K. (1) tytułem spłaty kwotę 44.216,40 zł płatną w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

VII. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz uczestnika Z. K. tytułem dopłaty kwotę 22.108,20 zł płatną w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

VIII. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz uczestniczki M. B. (2) tytułem spłaty kwotę 22.108,20 zł płatną w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

IX. stwierdzić, że uczestnik J. Ł. pobrał z tytułu posiadania

nieruchomości rolnych objętych niniejszym postępowaniem pożytki od dnia otwarcia spadku do końca roku 2012 o wartości ogólnej 11.442,00 zł, które co do kwoty 2.860,50 zł podlegają zwrotowi na rzecz pozostałych spadkobierców.

X. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz wnioskodawczynie E. K. (1) tytułem zwrotu pobranych pożytków kwotę 1.430,26 zł płatne w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

XI. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz uczestnika Z. K. tytułem zwrotu pobranych pożytków kwotę 715,12 zł płatną w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

XII. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz uczestniczki M. B. (2) tytułem zwrotu pobranych pożytków kwotę 715,12 zł płatną w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

XIII. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz wnioskodawczynie E. K. (1) tytułem zwrotu nakładów na utrzymanie wspólnego prawa w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu,

z którego w całości korzystał J. Ł. kwotę 14.184,94 zł płatną w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności.

XIV. zasądzić od wnioskodawczynie E. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa-Sąd Rejonowy w Zambrowie tytułem zwrotu poniesionych wydatków kwotę 1.138,12 zł.

XV. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz Skarbu Państwa Sąd Rejonowy w Zambrowie tytułem zwrotu poniesionych wydatków kwotę 3.676,31 zł.

XVI. zasądzić od uczestnika Z. K. na rzecz Skarbu Państwa-Sąd Rejonowy w Zambrowie tytułem zwrotu poniesionych wydatków kwotę 919,06 zł.

XVII. zasądzić od uczestniczki M. B. (2) na rzecz Skarbu Państwa-Sąd Rejonowy w Zambrowie tytułem zwrotu poniesionych wydatków kwotę 919,06 zł.

XVIII. zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz wnioskodawczynie E. K. (1) kwotę 1.800,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Powyższe orzeczenie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

E. K. (2) nabyła w dniu 13.08.1976 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) A w B. w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) o powierzchni 57,90 m², składające się z pięciu izb, usytuowane na II kondygnacji z prawem korzystania z pomieszczenia piwnicznego numer 29. W dniu 12.10.1979 r. E. K. (2) zawarła związek małżeński z J. Ł. i od tej pory nosiła nazwisko Ł..

W dniu 15.10.1979 r. J. Ł. podpisał ze swoimi rodzicami W. i M. Ł. umowę przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego zawartą w trybie ustawy z dnia 27.10.1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. nr 32, poz. 140 ze zm.).

W dniu 22.07.2009 r. uczestnik J. Ł. dokonał wypłaty 24.883,23 zł z konta E. Ł. prowadzonego przez (...) Centrum (...), gdyż posiadał pełnomocnictwo udzielone mu przez wnioskodawczynię. Tego samego dnia uczestnik J. Ł. dokonał wpłaty tej kwoty na swoje prowadzone w tej samej Kasie konto.

E. Ł. zmarła w dniu 01.09.2009 r.

W dniu otwarcia spadku w skład gospodarstwa rolnego wchodziło prawo nieruchomości położonej we wsi Ł. oznaczonej w ewidencji jako działki: numer (...) o powierzchni 7,22 ha, numer (...) o powierzchni numer(...)o powierzchni 1,01 ha, numer (...)o powierzchni 0,63 ha, numer(...)o powierzchni 2,69 ha. Ponadto, do gospodarstwa tego należały następujące ruchomości: samochód osobowy S. (...) model SX numer rejestracyjny (...), ciągnik rolniczy marki „Białoruś J. 6 KM” numer rejestracyjny (...), ciągnik rolniczy U. C 360, numer rejestracyjny (...), przyczepa ciężarowa (...) D 50 numer rejestracyjny (...), przyczepa ciężarowa (...) D 44A numer rejestracyjny (...), rozrzutnik obornika jednoosiowy typ (...), rok produkcji 1987 wykonany w Zakładzie w C., ładowacz obornika (...), przewracarko-zgabiarka do siana siedmiogwiazdowa typ Z-911/2 rok produkcji 1980, numer fabryczny 9030, wykonana w Zakładzie w D., opryskiwacz zbożowy (...) o pojemności 400 litrów, przyczepka jednoosiowa do przewozu inwentarza, wykonana sposobem gospodarczym, ciągnik rolniczy C 360 numer rejestracyjny (...) oraz inwentarz żywy w postaci koni: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), „Tenor”, (...), (...), (...), (...), (...), (...),

Po śmierci spadkodawczyni został sprzedany ciągnik rolniczy U. C 360 o numerze rejestracyjnym (...), o wartości 9.500,00 zł, a uzyskaną cenę pobrał dla siebie w całości uczestnik J. Ł..

Wartość przedmiotu postępowania Sąd Rejonowy ustalił na kwotę 954.190,23 zł. Składają się na nią: wartość nieruchomości rolnych – 577.404,00 zł i własnościowe prawo do lokalu – 200.153,00 zł, a nadto pojazdy i maszyny (bez sprzedanego ciągnika U.) – 50.100,00 zł, konie – 92.150,00 zł, a ponadto wierzytelności: za sprzedany ciągnik U. 9.500,00 zł i pobrana na własny użytek kwota w (...) - 24.883,23 zł.

Uczestnik J. Ł., posiadał zarówno mieszkanie spółdzielcze w B., jak też spadkowe gospodarstwo rolne i pobrał z tytułu posiadania nieruchomości rolnych objętych niniejszym postępowaniem pożyczki od dnia otwarcia spadku do końca roku 2012 o wartości ogólnej 11.442,00 zł. Pobrane przez uczestnika pożyczki co do kwoty 2.860,50 zł podlegają zwrotowi na rzecz pozostałych spadkobierców, gdyż udział J. Ł. w gospodarstwie rolnym wynosi 3/4 części, a więc taka sama część pobranych pożyczek nie jest objęta obowiązkiem zwrotu na rzecz pozostałych spadkobierców. Należną pozostałym spadkobiercom kwotę podzielono w proporcji odpowiadającej ich udziałom.

J. Ł. posiadał spadkowe mieszkanie w B., a koszty z tym związane po śmierci E. Ł. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej ponosiła w całości wnioskodawczyni. Dlatego należało zasądzić od uczestnika J. Ł. na rzecz wnioskodawczyni E. K. (1) tytułem zwrotu nakładów na utrzymanie wspólnego prawa w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu z którego w całości korzystał J. Ł. kwotę 14.184,94 zł

Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie w sprawie oparł na art. 688 k.p.c. w zw. z art. 618 § 2 i 3 i nast. k.p.c. . Prawidłowe ustalenie składu spadku wymagało uprzednich ustaleń w przedmiocie wspólnego majątku nabytego w trakcie trwania małżeństwa E. i J. Ł..

Sąd Rejonowy uznał, że majątku tego weszło gospodarstwo rolne przekazane J. Ł. przez jego rodziców, zgodnie z ugruntowanym w judykaturze poglądem wyrażonym w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25.11.2005 r., sygn. III CZP 59/05 (OSNC 2006/5/79). Własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu zostało nabyte przez spadkodawczynię przed zawarciem przez nią związku małżeńskiego, stanowiło więc jej majątek osobisty (odrębny).

Zatem w skład spadku po E. Ł. wchodzi udział wynoszący 1/2 części w gospodarstwie rolnym oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) A w B..

W sprawie nie doszło do wypracowania zgodnego sposobu podziału. Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że własność gospodarstwa rolnego należy przyznać uczestnikowi J. Ł., jako osobie, która stale je wcześniej prowadziła. O losach własnościowego prawa do lokalu w B. zadecydowała z kolei treść zapisu jaki spadkodawczyni zawarła w swoim testamencie z dnia 28.07.2009 r. O ważności testamentu oraz o tym, że nie zawiera on powołania spadkobiercy, a jedynie zapis rozstrzygnięto prawomocnie postanowieniem częściowym wydanym wcześniej w niniejszej sprawie. Spadkodawczyni „powołała” w tym testamencie „do całości spadku to jest mieszkania własnościowego... męża J. Ł.... dożywotnio, zaś w przypadku nagłej śmierci... na brata tj. Z. K.... ewentualnie na jego dzieci.” Zatem, mąż spadkodawczyni nie miał w rozumieniu sporządzającej testament nabyć pełni praw do lokalu, a jedynie mieszkanie miało być w jego dyspozycji dożywotnio. Z kolei niejako „ostatecznie” mieszkanie miało stać się majątkiem rodziny K., w szczególności brata spadkodawczyni Z., a w przypadku jego śmierci miało przejść na dzieci. Sąd Rejonowy uznał, że treścią zapisu dokonanego w testamencie z dnia 28.07.09 r., jest ustanowienie na rzecz uczestnika J. Ł. syna W. i M. dożywotniej odpłatnej służebności mieszkania w całości lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) A w B.. Zgodnie z art. 686 k.p.c. w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga o istnieniu zapisów, których istnienie polega na powstaniu stosunku obligacyjnego między obciążonym zapisem a zapisobiorcą, a także o jego ważności oraz skuteczności.

Sąd Rejonowy wyjaśnił istnienie zapisu ma istotne znaczenie dla określenia układu sched spadkowych między spadkobiercami. W zasadzie kognicja sądu w omawianym postępowaniu nie obejmuje rzeczy objętej zapisem lub przeniesienia na zapisobiorcę prawa, chyba że zapisobiorca jest jednocześnie spadkobiercą dzielonego spadku - jak ma to miejsce w sprawie niniejszej.

Ostatecznie J. Ł. otrzymał majątek wartości 754.037,23 zł, a więc przewyższający o 88.585,80 zł wartość należnego mu udziału i w takim zakresie jest on zobowiązany do uiszczenia spłat na rzecz wnioskodawczyni i uczestniczki oraz dopłaty na rzecz Z. K., który w wyniku działu otrzymał własnościowe prawo do lokalu o wartości 200.153,00 zł. Z uwagi na jednolite stanowisko prezentowane w sprawie przez wnioskodawczynię, uczestniczkę i Z. K., sąd nie orzekał o ich wzajemnych rozliczeniach, a jedynie o spłatach należnych im od J. Ł.. Uwzględniając udziały w spadku spłata na rzecz wnioskodawczyni E. K. (1) zamknęła się kwotą 44.216,40 zł, na rzecz uczestniczki M. B. (2) kwotą 22.108,20 zł i tyle samo wyniosła dopłata na rzecz uczestnika Z. K.. Termin uiszczenia tych należności sąd określił na trzy miesiące od daty uprawomocnienia się postanowienia z uwagi na konieczność przygotowania się uczestnika Ł. do zaspokojenia zobowiązania w tak znacznej wysokości. Rozliczenie uczestnika Ł. z pobranych pożytków nastąpiło również adekwatnie do udziałów spadkowych, z tym, że określony został krótszy, miesięczny termin do zapłaty, ze względu na stosunkowo niewielką kwotę do zapłaty.

O kosztach Sąd Rejonowy rozstrzygnął na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c. przyjmując za podstawę ich udziały w spadku. Zatem - uczestnik J. Ł. obciążony został połową kosztów postępowania.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła wnioskodawczyni E. K. (1) i uczestnicy M. B. (2) i Z. K.. Zaskarżyli je w pkt. IV i V. W zaskarżonej części zarzucili mu :

1.naruszenie prawa materialnego jako konsekwencję pominięcia i zaniechania rozważenia istotnej części materiału dowodowego, tj.:

a) art.947 k.c., 971 k.c. w zw. art.688 k.p.c. w zw. z art.618 k.p.c. i 686 k.p.c. przez zaniechanie ustalenia istnienia i wykonania stosownie do udziałów spadkowych zapisu testamentowego ustanowionego w testamencie E. Ł. z dnia

24 lipca 2009 roku, mocą którego rozporządziła ona spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego w B. przy ul. (...) na rzecz siostry M. B. (2) i brata Z. K., pomimo wniosku w tym zakresie oraz wbrew ustaleniom poczynionym przez Sądy obu instancji przy wydawaniu postanowienia częściowego w przedmiocie dziedziczenia po E. Ł. oraz w sytuacji, gdy w testamencie z dnia 28 lipca 2009 r. spadkodawczyni nie odwoływała testamentu z dnia 24 lipca 2009 r., a rozrządzenia testamentu z dnia 28 lipca 2009 roku nie były tego rodzaju, aby ich nie pogodzić z rozrządzeniami testamentu z dnia 24 lipca 2009r.,

b) art.58 §1 k. c w zw. z art. 296 k. c przez nietrafne ustalenie istnienia ważnego zapisu testamentowego w testamencie E. Ł. z dnia 28 lipca 2009 r., który Sad I instancji również nietrafnie utożsamiał z ustanowieniem ograniczonego prawa rzeczowego, a nie z wierzytelnością o jego ustanowienie i przy braku wniosku o jego wykonanie, w sytuacji gdy służebnością osobistą mieszkania można obciążyć jedynie nieruchomość, a nie ograniczone prawo rzeczowe;

c) art.941 k.c. przez utożsamienie pojęcia testamentu jedynie z powołaniem spadkobiercy, podczas gdy przepisy kodeksu cywilnego nie dają podstaw do twierdzenia, że konieczne jest powołanie spadkobiercy, aby można mówić o ważnie sporządzonym testamencie

2) naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

a) art.233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a mianowicie:

- testamentu E. Ł. z dnia 24 sierpnia 24 lipca 2009 roku, w którym nie doszło do powołania spadkobiercy, a uczyniono zapis testamentowy spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na rzecz M. B. (2) i Z. K.,

- testamentu E. Ł. z dnia 28 lipca 2009 r. czyniącego zapis na rzecz J. Ł. dożywotniej osobistej służebności mieszkania jednakże nie na nieruchomości, a na ograniczonym prawie rzeczowym,

- treści wniosku E. K. (1) i uczestników M. B. (2) i Z. K. co do żądania wykonania zapisu ustanowionego na rzecz M. B. (2) i Z. K.

- braku wniosku uczestnika J. Ł. o wykonanie zapisu

b) art.624 k.p.c. przez zaniechanie orzeczenia o nakazaniu wydania przez J. Ł. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w B. przy ul. (...) na rzecz Z. K. wynikające z błędnego stanowiska Sądu I Instancji, że zapis ustanawia już prawo, a nie rodzi jedynie wierzytelności o jego ustanowienie przy braku wniosku ze strony J. Ł. o wykonanie zapisu i przy nieważności rozrządzenia testamentowego zobowiązującego do ustanowienia dożywotniej służebności mieszkania na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu

3) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego przez nietrafne pominięcie treści testamentu spadkodawczyni z dnia 24 lipca 2009 roku i w konsekwencji wbrew przepisom prawa materialnego i procesowego zaniechanie ustalenia istnienia i zaniechanie wykonania obciążającego spadkobierców ustawowych zapisu testamentowego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu na rzecz M. B. (2) i Z. K. oraz nietrafne przyjęcie, że dopuszczalność wykonania zapisu w postępowaniu działowym, gdy zapisobiercą jest jednocześnie spadkobierca jest możliwe bez jego wniosku.

Wskazując na powyższe skarżący wnieśli o zmianę postanowienia w zaskarżonej części przez:

- dokonanie działu spadku, podziału majątku dorobkowego i wykonania zapisu zgodnie z wnioskiem E. K. (1), Z. K. i M. B. (2),

- ustalenie istnienia i wykonanie zapisu o którym mowa w testamencie E. Ł. z dnia 28 lipca 2009 r. i którego przedmiotem jest wierzytelność obciążająca spadkobierców ustawowych stosownie do ich udziałów o przeniesienie na Z. K. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) położonego w B. przy ul. (...), ewentualnie ustalenie istnienia tego zapisu oraz że zapis ten jest nieważny jako nie precyzujący zapisobiercy,

- ustalenie, że zapis zawarty w testamencie E. Ł. z dnia 28 lipca 2009 r. zobowiązujący spadkobierców do ustanowienia dożywotniej służebności mieszkania na ograniczonym prawie rzeczowym jakim jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego jest nieważny z mocy prawa ,

- ustalenie istnienia i wykonanie zapisu zawartego w testamencie E. Ł. z dnia 24 lipca 2009 roku, którego przedmiotem jest wierzytelność obciążająca spadkobierców ustawowych stosownie do ich udziałów o przeniesienie na M. B. (2) i Z. K. z udziałami po 1/2 spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w B. przy ul. (...). W. 8a i jego wykonanie w przypadku uznania za nieważny zapisu z testamentu z dnia 28 lipca 2009 roku uczynionego na rzecz Z. K., ewentualnie jego dzieci,

- nakazanie wydania przez J. Z. K. przyznanego mu w wyniku działu spadku i wykonania zapisu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego będącego w posiadaniu J. Ł. oraz zasądzenie kosztów postępowania za instancje odwoławczą,

Ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł także uczestnik J. Ł.. Zaskarżył powyższe postanowienie w całości zarzucając mu:

a) naruszenie prawa materialnego art. 688 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że w skład spadku po zmarłej E. Ł. do majątku wspólnego należy majątek ruchomy w postaci samochodu osobowego, ciągników, sprzętu rolniczego oraz inwentarza żywego w postaci koni;

b) błędne przyjęcie przez Sąd, że składnikiem majątku wspólnego jest i przez to podlega podziałowi wierzytelność w postaci należności ze sprzedaży ciągnika rolniczego C-360 o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 9.5000zł. oraz pobrana w całości przez niego kwota w wysokości 24.883,23zł.;

c) błędne przyjęcie, że uczestnik J. Ł. pobierał pożytki z tytułu posiadania nieruchomości rolnych w wysokości 11.442,00zł., które co do kwoty 2.860,50 zł. winien zwrócić pozostałym spadkobiercom,

d) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 k.p.c. przez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i podziału mienia nieistniejącego, tj. ciągnika i więcej niż połowy koni.

Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez stwierdzenie, iż do spadku nie wchodzi majątek ruchomy, który nie istnieje (k.517-519).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika J. Ł. i apelacja wnioskodawczyni E. K. (1), M. B. (3) i Z. K. były częściowo zasadne, co skutkowało zmianą zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się do apelacji Z. K. uznać trzeba, że bezpodstawne są jego twierdzenia, że niektóre ruchomości przynależne do spadkowego gospodarstwa rolnego, tj. samochód osobowy, ciągnik i większość hodowanych w tym gospodarstwie koni winny być wyłączone spod podziału pomiędzy spadkobierców, gdyż obecnie nie są już składnikami gospodarstwa. Stanowisko to jest niezasadne, ponieważ zgodnie z art. 619 § 1 k.p.c. w postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego sąd ustala jego skład i wartość, w szczególności obszar i rodzaj nieruchomości wchodzących w skład tego gospodarstwa oraz obszar i rodzaj nieruchomości stanowiących już własność współwłaścicieli i ich małżonków, a w miarę potrzeby także okoliczności przewidziane w art. 216 Kodeksu cywilnego. Zgodnie natomiast z art. 55³ k.c. za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Skład spadku ustala się przy tym według stanu w chwili jego

otwarcia, to znaczy w chwili śmierci spadkodawcy (art. 924 k.c.). W sprawie dopuszczono dowód z dokumentu wystawionego przez Wojewódzki Związek (...) w B., z którego wynika, że na dzień śmierci E. Ł. (01.09.2009 r.) w gospodarstwie spadkowym były 23 konie (k.298). Nadto, postanowieniem z dnia 05.07.2012 r. dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania wartości ruchomości na okoliczność wartości ruchomych składników masy spadkowej w tym inwentarza żywego (k.271). W opinii biegłego z zakresu wyceny ruchomości wynika, że na dzień jej sporządzenia, tj. 07.09.2012 r. łączna wartość tych koni wyniosła 92.150 zł. (k.376-377). Nie ma przy tym znaczenia podnoszona przez J. Ł. okoliczność, że prowadząc gospodarstwo musiał regulować stadem – kupować i sprzedawać zwierzęta, aby gospodarstwo funkcjonowało, gdyż skład gospodarstwa spadkowego, jak wskazano, określa się na dzień otwarcia spadku. Poza tym w gospodarstwie spadkowym znajdował się samochód osoby S. (...) o wartości 2.000 zł (k.373) oraz ciągnik U. C 360, nr rejestracyjny (...), który na dzień sporządzania opinii został zbyty za cenę 9.500 zł (k.374). Wobec powyższego, zasadne jest przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że składniki te stanowiły składnik majątku spadkowego po zmarłej E. Ł. i przez to podlegają podziałowi w niniejszym postępowaniu. Podziałowi takiemu ulegają bowiem nie tylko rzeczy materialne, ale także wierzytelności, jako składnik gospodarstwa rolnego (art. 55³k.c.). Wobec tego takiemu podziałowi podlega kwota 9.500 zł, którą uczestnik J. Ł. otrzymał z tytułu sprzedaży należącego do majątku spadkowego ciągnika U. C 360 o nr rejestracyjnym (...). Ta sama zasada odnosi się do pobranej w całości przez uczestnika kwoty 24.883,23zł. W dniu 22.07.2009 r. uczestnik J. Ł. dokonał wypłaty 24.883,23 zł z konta E. Ł. prowadzonego przez (...) Centrum (...), gdyż posiadał pełnomocnictwo udzielone mu przez wnioskodawczynię. Tego samego dnia uczestnik J. Ł. kwotę tę wpłacił na swoje konto prowadzone przez tę samą Kasę. Samo skorzystanie z udzielonego uczestnikowi pełnomocnictwa i pobranie przez niego wskazanej kwoty nie spowodowało przejścia udziału spadkodawczyni w prawie własności tych środków na uczestnika w drodze czynności pomiędzy żyjącymi. Kwota ta została pobrana przez uczestnika jako pełnomocnika na jego własny użytek, co nie zmienia faktu, że środki te były współwłasnością spadkodawczyni i jako takie weszły do majątku spadkowego.

W sprawie bez znaczenia są podnoszone przez uczestnika okoliczności, że choroba spadkodawczyni pociągała za sobą ogromne wydatki finansowe oraz fakt, że to ona upoważniła uczestnika do pobrania ww. kwoty. Jak podkreślono, upoważnienie oznacza umocowanie do dokonywania operacji finansowych w imieniu mocodawcy, a nie rozporządzenie środkami na rzecz pełnomocnika pod jakimkolwiek tytułem prawnym.

Nadto, wbrew zarzutom apelacji J. Ł., w sprawie prawidłowo ustalono, że od dnia otwarcia spadku do końca roku 2012 on pobierał pożytki z tytułu posiadania nieruchomości rolnych w wysokości 11.442,00 zł. W myśl art. 207 k.c. pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadają współwłaścicielom w stosunku do wielkości udziałów. Od chwili otwarcia spadku współwłaścicielami gospodarstwa rolnego stał się uczestnik i pozostali spadkobiercy. Zatem, pobrane przez uczestnika pożytki do kwoty 2.860,50 zł. winny być przez niego zwrócone pozostałym spadkobiercom, zgodnie z wysokością udziałów poszczególnych spadkobierców w masie spadkowej. Jak wskazano, ustalenia Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim ustalił on skład spadku po E. Ł., oparte były na przepisach prawa materialnego oraz stosownych przepisach procesowych, w tym przewidujących możliwość dopuszczenia w sprawie opinii biegłego specjalisty. Wbrew zarzutom apelacji uczestnika w sprawie nie doszło do naruszenia art. 233 k.p.c. przez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i podziału mienia nieistniejącego, tj. ciągnika i więcej niż połowy koni. Sąd ustalił stan faktyczny sprawy, w rzeczywistości – skład i stan masy spadkowej, m.in. w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu szacowania ruchomości i brak było podstaw aby opinii tej odmówić cech rzetelności i fachowości.

Z podanych wyżej przyczyn apelacja J. Ł. w tej części nie mogła zostać uwzględniona.

Sąd przychylił się natomiast do wniosku J. Ł. w kwestii zmiany wyznaczonego mu zaskarżonym postanowieniem terminu na dokonanie na rzecz uczestników postępowania spłat i dopłat, które w punktach VI, VII, i VIII zostały ustalone na łączną kwotę 88.432,80 zł. Wobec tego, że suma ta jest znaczna, Sąd Okręgowy uznał, że termin, w którym prowadzący gospodarstwo rolne (...) ma realne szanse na ich uiszczenie winien być wydłużony i jest to termin sześciomiesięczny od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Taki okres czasu pozwoli uczestnikowi na zgromadzenie potrzebnych w tym celu środków bez zbędnego wydłużania terminu oczekiwania pozostałych uczestników na należne im spłaty (dopłatę).

Na częściowe uwzględnienie zasługiwała również apelacja wnioskodawczyni E. K. (1) oraz uczestników M. B. (3) i Z. K..

Skarżący podnoszą w niej wiele zarzutów, ale w istocie kwestionują zasadność zaniechanie ustalenia istnienia i wykonania stosownie do udziałów spadkowych zapisu testamentowego ustanowionego w testamencie E. Ł. z dnia 24 lipca 2009 r. Podnieśli też, że Sąd I instancji nietrafnie ustalił istnienie ważnego zapisu testamentowego w testamencie E. Ł. z dnia 28 lipca 2009 r. W ocenie skarżących Sąd winien uwzględnić wnioski E. K. (1) i uczestników M. B. (2) i Z. K. co do żądania wykonania zapisu ustanowionego na rzecz M. B. (2) i Z. K. w testamencie E. Ł. z dnia 24.07.2009 r.

Powyższe poglądy należało w części podzielić.

Sąd w I instancji już w wydanym w sprawie postanowieniu częściowym stwierdził, że sporządzony przez spadkodawczynię testament z dnia 28.07.2009 r. jest nieważny z uwagi na treść art. 962 k.c., co potwierdził rozpoznający apelację od tego orzeczenia Sąd Okręgowy w Łomży (k.258). Natomiast testament z dnia 24.07.2009 r., gdzie z uwagi na jego treść nie powołano spadkodawcy, winien być uznany jedynie za zapis. (k.259). Z tych przyczyn w sprawie doszło do dziedziczenia ustawowego, zgodnie z art. 931§1 k.c., art. 932§1, 2 i 4 k.c. w częściach wskazanych w orzeczeniu (k.212).

W tym kontekście jako nieprawidłowe jawią się ustalenia Sądu Rejonowego, zgodnie z którymi o losach własnościowego prawa do lokalu w B. zdecydowała treść zapisu jaki spadkodawczyni zawarła w swoim testamencie z dnia 28.07.2009 r. Sąd I instancji wskazał mylnie, że o ważności tego testamentu oraz o tym, że nie zawiera on powołania spadkobiercy, a jedynie zapis rozstrzygnięto prawomocnie postanowieniem częściowym wydanym wcześniej w niniejszej sprawie. Jak podkreślono wyżej, postanowienie częściowe oparto na ustaleniach, że testament spadkodawczyni z dnia 28.07.2009 r. jest w całości nieważny (art. 962 k.c.), a testament z dnia 24.07.2009 r. winien być traktowany jako zapis (art.968 k.c.). Takie było stanowisko orzekającego w sprawie Sądu I instancji oraz Sądu Okręgowego w Łomży, który jako Sąd II instancji rozpoznawał apelację od postanowienia częściowego (karta 214 – uzasadnienie Sądu Rejonowego, k.258 odw. - uzasadnienie Sądu Okręgowego). W tej sytuacji, błędem jest oparcie zaskarżonego orzeczenia o ustalenie, że zapis z testamentu z dnia 28.07.2009 r. jest ważny. Sąd Rejonowy co prawda właściwie zinterpretował wolę spadkodawczyni, która chciała aby mieszkanie w B. ostatecznie przypadło jej rodzinie generacyjnej, co jednakże – przy treści art. 962 k.c. nie mogło skutkować konwersją nieważnego testamentu w ważny zapis. Sąd Rejonowy błędnie tymczasem uznał, że treścią zapisu dokonanego w testamencie z dnia 28.07.09 r., jest ustanowienie na rzecz uczestnika J. Ł. syna W. i M. dożywotniej odpłatnej służebności mieszkania w całości lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) A w B.. Jednocześnie, zgodnie z treścią testamentu z dnia 28.07.2009 r., spółdzielcze własnościowe prawo do przedmiotowego mieszkania przyznał uczestnikowi Z. K..

Zatem, Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił, że nieważny przecież z mocy prawa testament spadkodawczyni z dnia 28.07.2009 r., pozostaje ważny w zakresie, w jakim ustala istnienie zapisu na rzecz J. Ł. w postaci służebności mieszkania na wchodzącym do spadku mieszkaniu w B.. Nadto, na testamencie tym Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie w zakresie przyznania mieszkania w B. Z. K.. Takie rozstrzygnięcie nie odpowiada prawu, co słusznie podniesiono w apelacji wnioskodawczyni i uczestników.

Zauważyć trzeba, że ważny zapis testamentowy może być ustanowiony jedynie w ważnym testamencie. W myśl art. 968 k.c. spadkodawca może przez rozrządzenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby. Jak zauważył Sąd I instancji testament z dnia 28.07.2009 r. zawierał warunkowe powołanie do spadku J. Ł., co testament ten czyniło nieważnym z mocy art. 962 k.c.. Brak jest natomiast przepisu prawa, według którego warunek przez który dany testament jest nieważny, może być traktowany jako ważny zapis. Tym samym nieodpuszczalne było konwertowanie tego warunku na zapis.

Mając na uwadze powyższe, bez znaczenia jest zatem podnoszona przez skarżących kwestia, że służebność mieszkania na rzecz J. Ł. ustanowiona została na ograniczonym prawie rzeczowym, jakim jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, a nie na nieruchomości.

Zaznaczyć przy tym można, że – zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w apelacji wnioskodawczyni - wynikające z zapisu zobowiązanie (zob. art. 968 § 1 k.c.) wymaga dopiero wykonania. Chodzi o zobowiązanie spadkobiercy do ustanowienia "zapisanej służebności". Ostatecznie ustanowienie służebności następuje więc w wyniku zawartej causa solvendi umowy o skutkach rozporządzających. Dopuszczalne jest w drodze zapisu zobligowanie spadkobiercy do ustanowienia prawa użytkowania nieruchomości. Jednakże samo rozrządzenie testamentowe, w którym uczyniono zapis użytkowania nieruchomości, nie stanowi wystarczającej podstawy do wpisania ograniczonego prawa rzeczowego w księdze wieczystej. Do dokonania takiego wpisu potrzebny jest dokument obejmujący - sporządzone w formie aktu notarialnego - oświadczenie obciążonego zapisem spadkobiercy o ustanowieniu na rzecz zapisobiorcy prawa użytkowania (tak uchwała SN z dnia 20 stycznia 1984 r., III CZP 69/83, OSN 1984, nr 8, poz. 132). Orzeczenie to, choć dotyczyło użytkowania, należy odnieść również do tych sytuacji, gdy przedmiotem zapisu było zobowiązanie zapisobiercy do ustanowienia na rzecz oznaczonej osoby fizycznej służebności osobistej.

Powyższe rozważania mają związek z zarzutem apelacji, że o istnieniu zapisu na rzecz J. Ł. Sąd Rejonowy orzekł bez wymaganego do tego prawem wniosku uczestnika. Orzeczenie to jednakże – abstrahując od wskazanej wyżej nieważności tego zapisu i jego zobowiązującego charakteru - ma uzasadnienie w przepisach prawa. Zamieszczenie zapisu w testamencie rodzi co prawda stosunek zobowiązaniowy, dochodzony na żądanie uprawnionego, ale w sytuacji, gdy Sąd orzekał w kwestii ważności testamentu i zamieszonego w nim zapisu, zamieszczenie w orzeczeniu działowym wyrzeczenia w kwestii istnienia takiego zapisu, odpowiada prawu. Co więcej – rozstrzygnięcie w tej kwestii było konieczne z uwagi, na uwzględnione w sprawie cytowane wyżej orzecznictwo, zgodnie z którym istnienie zapisu ma istotne znaczenie dla określenia układu sched spadkowych między spadkobiercami, gdy zapisobierca jest jednocześnie spadkobiercą dzielonego spadku, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie. Zauważyć przy tym trzeba, że Sąd Rejonowy orzekł nie o wykonaniu zapisu, ale o jego istnieniu, zatem – o istnieniu zobowiązania do ustanowienia przewidzianego w nim uprawnienia. Jego ewentualne wykonanie mogłoby nastąpić w drodze umowy rozporządzającej, jak wyżej wskazano.

Niezależnie jednak od dopuszczalności orzekania w kwestii istnienia zapisu, z ww. przyczyn uznać należało, że zapis na rzecz J. Ł. nie został dokonany. Dlatego Sąd Okręgowy uchylił punkt V zaskarżonego orzeczenia, w którym Sąd Rejonowy uznał istnienie takiego zapisu.

W dalszej kolejności odnieść się należy do wniosku skarżących (wnioskodawczyni i uczestników) w przedmiocie ustalenie istnienia i wykonanie zapisu zawartego w testamencie E. Ł. z dnia 24 lipca 2009 r., tj. którego przedmiotem jest wierzytelność obciążająca spadkobierców ustawowych stosownie do ich udziałów o przeniesienie na M. B. (2) i Z. K. z udziałami po 1/2 spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego w B. - w przypadku uznania za nieważny zapisu z testamentu z dnia 28 lipca 2009 roku uczynionego na rzecz Z. K. ewentualnie jego dzieci. Jak wskazano testament z dnia 28.07.2009 r. jest nieważny, stąd nieważne są także poczynione w nim zapisy na korzyść Z. K.. Ważny jest natomiast zapis spadkodawczyni na rzecz Z. K. i M. B. (2) w dokumencie z dnia 24.07.209 r., co jednakże nie przesądzało o sposobie podzielenia majątku spadkowego. Wnioskodawczyni oraz uczestniczka M. B. (2) wielokrotnie w toku sprawy wnosiły o przyznanie wchodzącego w skład spadku spółdzielczego prawa własnościowego do lokalu w B. przy ul. (...) na rzecz ich syna (brata) uczestnika Z. K. (k.421, 477,486,492b), przy czym zrezygnowały z ich udziału w tym prawie na jego rzecz. Wniosły także, m.in. o wyrównanie udziałów dopłatami. Sąd Rejonowy prawidłowo, zatem, pomimo błędnego założenia o ważności zapisu z dnia 28.07.2009 r., przy rezygnacji M. B. (2) z należnego jej z tytułu ważnego zapisu z dnia 24.07.2009 r. udziału w tym prawie, w punkcie IV, ppkt 2 przyznał to prawo Z. K..

W sprawie bezspornym było, że należące do spadku mieszkanie w B. na moment orzekania w sprawie było w posiadaniu J. Ł.. Wobec stwierdzenia, że uczestnikowi nie przysługuje żadne prawo do przedmiotowego mieszkania, gdyż zapis na jego rzecz jest nieważny, należało zobowiązać J. Ł. do wydania tego lokalu w ciągu trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia (art.222 k.c.).

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut apelacji wnioskodawczyni o naruszeniu w sprawie art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważania materiału dowodowego, w szczególności złożonych w sprawie testamentów.

Testamenty te były przez Sąd I instancji ocenione pod kątem przesłanek ich ważności osadzonych w okolicznościach ich sporządzenia oraz w kontekście obowiązujących przepisów prawa - już w postępowaniu poprzedzającym wydanie postanowienia częściowego. Postanowienie to było skarżone przez uczestnika J. Ł., a kontrola instancyjna dokonana w sprawie przez Sąd Okręgowy w Łomży nie wykazała żadnych w uchybień co do prawidłowości oceny ważności obu sporządzonych przez spadkodawczynię testamentów (k.252). Sąd I instancji w tym celu przesłuchał w sprawie świadków i właściwie ocenił ich zeznania, które pozwoliły na wyciągnięcie prawdziwych wniosków co do braku okoliczności skutkujących nieważnością testamentów przewidzianych w art. 945 k.c.. Ostateczne ustalenia o nieważności obu testamentów oparte zaś zostały na ocenie ich treści w kontekście brzmienia art. 962, 961 oraz 968 k.c. i były efektem właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego do treści testamentów spadkodawczyni. Jak prawidłowo wskazały skarżące, niemożność uznania dokumentu z dnia 24.07.2009 r. za ważny testament nie wykluczała możliwości uznania go za ważny zapis, o czym postanowiono w prawomocnym postanowieniu częściowym i co winno być uwzględnione przy dalszych rozstrzygnięciach w sprawie podziału majątku spadkowego. Istnienie zapisu nie wykluczało zaś dziedziczenia ustawowego, miało jednak znaczenie dla sposobu obliczania sched spadkowych, co podkreślono wyżej.

Zatem - zarzut skarżących o sprzeczności ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego materiału dowodowego przez pominięcie treści testamentu spadkodawczyni z dnia 24.07.2009 r. i zaniechanie ustalenia istnienia zapisu na rzecz M. B. (2) i Z. K. okazał się trafny. Sąd I instancji już wydając postanowienie częściowe w dniu 31maja 2011 r. (k.212) poddał dokładnej analizie wskazany dokument, ocenił jego ważność w świetle przesłanek z art. 961 i 968 k.c. i zgodnie z prawem uznał, że jest to zapis, co znalazło też poparcie w orzeczeniu Sądu II instancji. Stąd zarzuty skarżących o pominięciu treści tego testamentu okazały się prawdziwe, jednakże ich wnioski o wykonanie zapisu ustanowionego w przedmiotowym testamencie zostały w zasadzie uwzględnione przy jednoczesnym przychyleniu się Sądu I instancji do wniosku E. K. (1) oraz M. B. (2) o przyznanie przedmiotu tego zapisu, spółdzielczego własnościowego prawa do mieszkania w B. - na rzecz Z. K..

W związku z powyższym Sąd Okręgowy w Łomży na podstawie art. 386§1kpc w zw. z art. 13§2 kpc orzekł, jak w sentencji

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 520 k.p.c.